

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

DOM
KULTURY+

Miejski Dom Kultury

Zduńskowolskie Centrum Integracji

RATUSZ

Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2019

ZASOBY I POTENCJAŁY KULTUROWE

ZDUŃSKA WOLA - KARSZNICE 2019

(raport z diagnozy aktywizującej)

Diagnozę przeprowadzono w ramach projektu “Kolej na kulturę” realizowanego w ramach programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2019, współfinansowanego ze środków Narodowego Centrum Kultury.

Zduńska Wola 2019 r.

Treść publikacji dostępna na licencji Creative Commons:

Uznanie autorstwa 3.0.

Treść licencji dostępna na stronie:

<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/pl/legalcode>

Autorzy raportu:

- Joanna Sychniak-Paterek
- Izabela Kowalczyk

Specjalne podziękowania za wsparcie dla:

- Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Szaniawskiego w Zduńskiej Woli
- Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola
- Wolontariuszy wspierających proces gromadzenia danych do diagnozy, szczególnie Wojciechowi i Andrzejowi Dzieran
- Wszystkim Mieszkańcom os. Karsznice biorącym udział w:
 - diagnostycznym Open Space,
 - spotkaniach roboczych,
 - wywiadach grupowych i indywidualnych
 - gromadzeniu i udostępnianiu analizowanych dokumentów
 - ankiecie
 - spacerze diagnostycznym

Wsparcie metodyczne:

- Jacek Gralczyk
- Wojciech Zawisz

Spis Treści

Wstęp	4
Metody i źródła	5
1. Obserwacja - Spacer badawczy	5
2. Analiza dokumentów	6
3. Open Space	7
4. Wywiady	9
5. Ankieta	10
Studium przypadku kontekstów społecznych kultury Karsznic	10
Tożsamość (autoidentyfikacja)	12
Przestrzeń	13
Demografia	15
Społecznościowe i prywatne praktyki kulturowe Karsznic	16
My artyści	16
Karsznice uczestniczące w Kulturze	16
Święta	16
Zabawy	18
Wiara i duchowość	19
Sąsiedztwo i wspólnota	19
Rekomendacje	20
Skuteczne mikrogranty	22
Lokalna tożsamość	23
Kultura łączy pokolenia	24
Modernizacja domu kultury	25
Lepsza lokalna polityka kulturalna	26
Upowszechnianie diagnozy	28
Załączniki	29

Wstęp

Niniejszy raport jest wynikiem diagnozy aktywizującej dokonanej w związku z projektem “Kolej na Kulturę” realizowanym w ramach programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2019.

Istotą diagnozy było ujawnienie zasobów kulturowych os. Karsznice w Zduńskiej Woli oraz potencjału mieszkańców i ich pełnego wykorzystania.

W ramach triangulacji badań zostało wykorzystanych 5 metod badawczych;

- 1) Obserwacja - spacer badawczy,
- 2) Analiza dokumentów,
- 3) Open space,
- 4) Wywiady,
- 5) Ankieta.

Do przeprowadzenia diagnozy zostali zaangażowani pracownicy filii Miejskiego Domu Kultury w Zduńskiej Woli i mieszkańcy os. Karsznice. Prowadzenie diagnozy wspierali:

- Miejska Biblioteka Publiczna im. J. Szaniawskiego,
- Szkoła Podstawowa nr 13 w Zduńskiej Woli,
- Zespół Szkół im. K.Kałużewskiego i J.Sylli,
- Wspólnota Lokalna os. Karsznice

oraz eksperci zewnętrzni:

- Jacek Graczyk,
- Wojciech Zawisz,
- Michał Szpor,
- Olga Kozłowska.

W chwili obecnej Diagnoza została wykorzystana przede wszystkim do opracowania zasad i przeprowadzenia konkursu na mikrogranty w ramach projektu “Kolej na kulturę”, a w przyszłości będzie podstawą do organizowania współpracy i działalności Domu Kultury ze środowiskiem lokalnym os. Karsznice w Zduńskiej Woli.

Materiały w raporcie są zbiorem kilku publikacji, obserwacji diagnostycznych, cytatów, nie będą więc jednolite językowo.

Metody i źródła

W trakcie prowadzenia diagnozy zostały zastosowane następujące metody badawcze:

1. Obserwacja - spacer badawczy,
2. Analiza dokumentów,
3. Open space,
4. Wywiady,
5. Ankieta

1. Obserwacja - spacer badawczy

Pierwszą inspiracją była obserwacja mająca charakter spaceru diagnostycznego, odbyła się ona podczas integracyjnej imprezy plenerowej (8.06), która skierowana była przede wszystkim dla dzieci, w związku z minionym Dniem Dziecka. Ze względu na obecność również dorosłych, zaprezentowane zostały podczas imprezy założenia projektu "Kolej na kulturę", a tym samym jego promocja wśród mieszkańców.

W imprezie wzięło udział ok. 200 osób. Obserwacja i rozmowy polegały na: mapowaniu konkretnych miejsc i elementów wymagających interwencji, badaniu odczuć, potrzeb badanych osób dotyczących różnych aspektów przestrzeni. Zgodnie z definicją Spaceru badawczego jako interaktywnej, terenowej metody pytania mieszkańców o ich opinie w jakiejś kwestii – zastosowaliśmy ją przede wszystkim do badania przestrzeni.

Dokonałiśmy częściowej oceny przestrzeni (oczami jej użytkowników), w celu zebrania pomysłów na nowe rozwiązania w sposobie zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni Osiedla. Przekazane uwagi i pierwsze rozmowy wskazały nam wybór narzędzi i tematykę w kolejnych krokach.

Materiały (wzór karty do spaceru, fotografie z imprezy, wypełnione karty) stanowią zał.nr 1 na płycie.

fot.spacer badawczy

2. Analiza dokumentów

Stanowiła dla nas źródło informacji, na podstawie których można wydawać uzasadnione sądy o ludziach i procesach. Przez analizę dokumentów rozumiemy analizę wszelkich wytworów mogących stanowić źródło informacji dla potrzeb badawczych. Tak więc analiza odnosi się do wszystkiego co może być źródłem informacji o interesujących nas faktach, wydarzeniach i zjawiskach.

Były to przede wszystkim materiały tradycyjne/papierowe dokumenty strategiczne miasta Zduńska Wola, w tym:

- statut Miasta Zduńska Wola,
- Strategia Rozwoju Miasta Zduńska Wola do roku 2020,
- raport o stanie Miasta Zduńska Wola za 2018 r.,
- kroniki i dokumenty Miejskiego Domu Kultury, filii,
- opracowania historyczne dot. procesów społecznych oraz historii i tradycji os. Karsznice
- “Karsznice od powozu do elektrowozu”, autorzy Ryszard Jan Łęski i Andrzej Sznajder

- “Opowieści z miasta nad Brodnią” Jerzy Kozłowski
- “Zakład Taboru Polskich Kolei Państwowych w Zduńskiej Woli - Karsznicach” (1933-1993) J. Śmiałowski
- artykuły z lokalnej prasy (kserokopie /zdjęcia z Biblioteki)

Inną rozległą formą analizy dokumentów były poszukiwania internetowe i analiza stron internetowych oraz wydawnictw cyfrowych dotyczących Zduńskiej Woli os. Karsznice. Były one dokonane w formie konwentu informatycznego, który przygotowany był w drugiej połowie czerwca, przez osoby wspierające projekt na zasadach wolontariatu. Przyniósł on rezultaty w postaci 402 linków zebranych z różnych stron internetowych od grudnia 2009 r. do dnia obecnego. Analiza była dokona przez Wojciecha i Andrzeja Dzieran. Załącznikiem do raportu jest wykaz stron przygotowany w formie arkusza kalkulacyjnego, zał nr 2 na płycie.

3. Open Space

[Open Space Technology](#) (Technologia Otwartej Przestrzeni) to innowacyjna i bardzo efektywna formuła organizacji spotkań i konferencji dla grup liczących od kilku do kilku tysięcy osób. Metoda ta opiera się na samoorganizacji grupy – to uczestnicy spotkania zgłaszają tematy do rozmów w mniejszych grupach dyskusyjnych (w ten sposób powstaje szczegółowy plan spotkania), a następnie sami decydują, w których dyskusjach - w ramach zaplanowanych wcześniej bloków czasowych - wezmą udział. Dzięki temu oraz określonym zasadom, metoda Open Space pogłębia poczucie odpowiedzialności za poruszane kwestie, a przy okazji kreuje warunki dla otwartej komunikacji i współpracy.

Open Space wspiera dialog pomiędzy członkami grup, a także sprzyja pełnemu zaangażowaniu uczestników w sprawy, które rzeczywiście są dla nich w danym momencie najważniejsze. To czas przeznaczony na swobodną wymianę wiedzy, doświadczeń, refleksji i pomysłów między wszystkimi uczestnikami spotkania. Więcej informacji na temat metody Open Space i jej praktycznych zastosowań można znaleźć na stronie: www.fundo.org.pl, Fundacji DO, która wspierała nasze działania.

Open Space poprzedzony był spotkaniem roboczym, przygotowującym do spotkania otwartego, lokalnych liderów oraz osób, które do tej pory nie współpracowały z Domem Kultury, a które zaangażowane były w działania szkolne z racji przynależności do Komitetu Rodzicielskiego. Spotkanie robocze odbyło się 3 czerwca 2019 w siedzibie filii MDK.

W rezultacie spotkania przygotowawczego uczestnicy:

- podzielili się nawzajem swoimi oczekiwaniami względem spotkania Open Space,
- wspólnie wypracowali tytuł docelowego wydarzenia (“Karsznice od dzisiaj dla nas!”),
- ustalili termin i miejsce spotkania - 17 czerwca 2019 r., godziny popołudniowo-wieczorne,
- uzgodnili listę osób, organizacji i instytucji, do których warto byłoby dotrzeć z zaproszeniem na spotkanie,
- określili główne działania do podjęcia i zadania do zrealizowania przed wydarzeniem i wyznaczyli pośród siebie osoby odpowiedzialne za poszczególne obszary.

Spotkanie Open Space przeprowadziliśmy 17 czerwca w godzinach 17:30 - 21:00, w siedzibie filii MDK oraz przestrzeni wokół budynku. Wcześniej rozdaliśmy ok. 400 zaproszeń, poprosiliśmy Księdza osiedlowej parafii o ogłoszenie informacji podczas niedzielnej mszy św., zaproszenie na OS ukazało się również w mediach lokalnych, były także rozdane przez uczestników spotkania roboczego. Na spotkaniu pojawiło się ok. 40 mieszkańców, w tym przedstawiciele szkół, władz miasta, lokalni działacze, przedstawiciele instytucji i stowarzyszeń, dzieci i młodzież. Uczestnicy spotkania zgłosili kilkadziesiąt tematów do dyskusji w mniejszych grupach. Większość proponowanych tematów była bezpośrednio powiązana z kulturą (m.in. utworzenie młodzieżowego zespołu rockowego, organizacja warsztatów malarskich, aktorskich i filmowych, spotkania autorskie ze znanymi osobami, międzypokoleniowa zabawa taneczna), część z nich dotyczyła natomiast kwestii sportowo-rekreacyjnych (m.in. park trampolin, skatepark, basen miejski, stojaki na rowery). Z wydarzenia diagnostycznego Open Space została sporządzona dokumentacja zawierająca wszystkie notatki pozostawione przez uczestników spotkania oraz pamiątkowe zdjęcia ukazujące jego przebieg i charakter. Dokumentacja stanowi załącznik nr 3 do niniejszego Raportu.

Rekomendacje nasuwające się po Open Space’owej części diagnozy przedstawiono w odpowiedniej części dokumentu (rozdział “Rekomendacje”).

fot. Open Space

4. Wywiady

Metoda badawcza stosowana do zbierania informacji o opiniach i poglądach. Wywiad służył przede wszystkim do zdobywania informacji o poglądach, opiniach na różnorodne tematy, stylach życia, postawach – wszystkich kwestiach, które są złożone i nie dałoby się ich przedstawić w liczbowej, zwartej formie. Wywiad miał charakter swobodny: Technika ta charakteryzuje się tym, że pytania nie są skategoryzowane, lecz badacz posługuje się dyspozycjami do wywiadu, czyli luźno sformułowanymi problemami, które szeroko omawia z respondentem. W wywiadzie nie była istotna kolejność zadawanych pytań, sytuacja była zbliżona do naturalnej rozmowy.

Wywiady miały charakter pogłębiony. Pytania sformułowano głównie na podstawie dwóch poprzednich metod czyli analizy dokumentów oraz inspirowano się problematyką podniesioną przez mieszkańców podczas Open Space. Zapytaliśmy o zwyczaje, relacje sytuacje konfliktowe, tożsamość itp.

Wywiady były przeprowadzane w okresie czerwiec-lipiec, w trakcie bieżących spotkań

w ramach działalności naszej instytucji, udało się nam dotrzeć do młodzieży, księdza, rozmawialiśmy z lokalnymi działaczami oraz osobami, które mieszkają i pracują na osiedlu w miejscach ogólnie dostępnych. Przeprowadzono je z mieszkańcami, którzy odwiedzali filię MDK oraz tymi, którzy angażują się w życie osiedla. Było ich 8, w tym grupowe. Wywiady były dokumentowane zarówno w formie notatek oraz nagrań, które poddane zostały analizie.

5. Ankieta

Ankieta czyli formularz z pytaniami skierowanymi do określonej grupy osób, jako zbieranie informacji i opinii dotyczących jakiegoś tematu. Polegała na zgromadzeniu informacji poprzez samodzielne wypełnienie kwestionariusza w sposób anonimowy. Pytania jakie przygotowaliśmy traktowały ogólnie o kulturze, o jej obecności w życiu respondentów. Ankieta została przeprowadzona w formie ankiety elektronicznej, odpowiedziało na nią 39 osób. Formularz opracowali pracownicy MDK, był wysłany do osób z bazy danych, z którymi współpracuje filia MDK, przedstawiciele Urzędu Miasta Zduńska Wola oraz udostępniony na funpagu filii MDK. Tematyka pytań była uzupełnieniem zainteresowań diagnostycznych nie ujętych w poprzednich metodach. Ankieta miała na celu poznanie upodobań mieszkańców, obecności kultury w ich życiu i wskazanie kierunku dalszych działań w obszarze kultury. Zrzuty ekranu odpowiedzi na ankiety załączamy jako zał. nr 4 na płycie.

Studium przypadku kontekstów społecznych kultury Karsznice

“W 1931 roku Francuskie Towarzystwo Kolejowe uzyskało tereny pod budowę osiedla od właściciela majątku Karsznice Teodojusza Wierzchlejskiego. Powierzchnia zakupionej ziemi wynosiła ponad 54 hektary. Do czasu wybuchu wojny w 1939 r. na terenach zwanych "Wierzchlas" wybudowano 16 domów (obecnie obszar ul. Spółdzielczej). Na wykupionej ziemi w krótkim czasie wybudowano również parowozownię, wyposażoną w nowoczesne maszyny, stację kolejową oraz obiekty socjalne, takie jak przychodnię lekarską i budynek Kolejowego Przysposobienia Wojskowego – K.P.W (obecnie Dom Kultury). Do 1939 r. wybudowano także 22 bloki mieszkalne. Do nowo założonego osiedla przybywali ludzie z całej Polski. W ten sposób Karsznice tworzyły bogaty konglomerat kultur i języków. Zamieszkali tu między innymi Ślązacy, Pomorzanie i wilnianie. Najważniejszą organizacją działającą w Karsznicach było Kolejowe Przysposobienie Wojskowe - organizacja paramilitarna. K.P.W zarządzało administracją nowego osiedla. Każdy pracownik

parowozowni był jej członkiem. Priorytetowym celem K.P.W był rozwój infrastruktury socjalnej i kulturalnej, mającej integrować napływającą ludność. Powołano do życia sekcje tematyczne, takie jak: "Pomorska Rodzina Kolejowa" – aktywnie zaangażowana w prace społeczne i kulturalne oraz "Koło Pań", które organizowało kursy kroju i szycia oraz prawidłowego żywienia. W 1934 r. powstał chór mieszany, później tylko męski, powstała także sekcja sceniczna i zespół taneczny. Pierwszą wspólną inicjatywą mieszkańców była budowa Domu Kolejowego Przysposobienia Wojskowego (K.P.W), później nazwanego "Klubem Robotniczym Kolejarz" (obecnie filia Miejskiego Domu Kultury). 22 października 1933 r. z inicjatywy "Rodziny Kolejowej" powstało przedszkole, a w 1937 r. Kolejowy Klub Sportowy (K.K.S). Zorganizowano w nim sekcje: piłki nożnej, piłki siatkowej mężczyzn i kobiet, piłki koszykowej kobiet, lekkoatletyki, tenisa ziemnego i boks. Po zakończeniu pierwszego etapu prac 9 listopada 1930 roku, trasa pociągów z węglem wiodła od tej pory z Tarnowskich Gór, przez Herby Nowe do Karsznice. Tutaj przechodziło dziennie 8 z 12 par pociągów obsługujących tę linię w ciągu doby. Niecodzienne warunki powstania Karsznice sprawiły, że cały „węzeł karsznicki” pełnił w środowisku rolę czynnika miastotwórczego, w istotny sposób kształtował życie zarówno osiedla kolejarskiego, jak i całego miasta i regionu. Po nowym podziale administracyjnym Państwa, Karsznicom nadano status Osiedlowej Rady Narodowej, która istniała do 1973 r. tj. do włączenia Karsznice w granice miasta Zduńska Wola. W styczniu 1956 r. rozpoczęła pracę nowa jednostka PKP - wagonownia. 5 lutego 1961 r. oddano do użytku Szkołę Podstawową nr 13. W 1983 r. powołano Technikum Kolejowe, jako filię Technikum Kolejowego w Bydgoszczy. Było ono jednocześnie kontynuacją Przychodni Szkoły Kolejowej, która działała już dużo wcześniej. W 1993 roku utworzono Skansen Lokomotyw Karsznice. Jego powstanie bardzo ściśle związane jest ze specyficzną tożsamością społeczności kolejarzy, którzy przez lata tworzyli osiedle Karsznice, niejednokrotnie przenosząc na grunt Karsznice swoje obyczaje i zwyczaje ze Śląska i Pomorza. Te z czasem ulegały przemianom, rytm życia osiedla wybijały godziny służby kolejarskiej”, przywołuje dyrektor Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola.

To z inicjatywy kolejarzy powstał Skansen, będący jednocześnie wyrazem dumy z przynależności do „braci” kolejarskiej i wykonywanego zawodu. W tym „parku techniki kolejowej” znajduje się obecnie ponad 40 eksponatów. Do najcenniejszych należą: wagon osobowy kolei wirtemberskiej z lat 60-tych XIX wieku, parowóz TY 246-22 „LIMA” oraz parowóz TR 21-53. Od momentu powstania Skansen jako jedyny posiadający zbiory tej

jakości w regionie łódzkim, jest dużą atrakcją turystyczną chętnie odwiedzaną zarówno przez szkolne grupy zorganizowane jak i turystów indywidualnych. Poza zorganizowanymi wycieczkami szkolnymi skansen odwiedzają również zorganizowane grupy wycieczkowe dorosłych. Obecnie kolejarskie osiedle stanowi dzielnicę Zduńskiej Woli, a reszta Karsznic pozostała pod starą nazwą i utrzymała status wsi. Dużo piszemy o Skansenie bo jesteśmy dumni, że znajduje się na naszym terenie. Zarówno władze, mieszkańcy oraz kolejarze, zabiegają o jego rozwój i utrzymanie. Jest to perełka, która przypomina o historii, tradycji i rozśławia również nasze miasto. Dziś jest filią Muzeum Historii Miasta, z którym MDK współpracuje. Nie byłoby pewnie Skansenu, gdyby nie ludzie którzy potrafią z pasją opowiadać o historii kolei i poszczególnych lokomotyw i którzy walczyli o jego powstanie. Przez wiele lat jako wolontariusz, dziś zatrudniony przez Muzeum, Pan Czesław Boczek z olbrzymim zaangażowaniem przekazuje wszystkim odwiedzającym swoje wspomnienia. MDK i MHM to instytucje, które się wspierają. Chcielibyśmy jeszcze bardziej zacieśnić współpracę, poprzez wspólne wystawy, spotkania i akcje happeningowe.

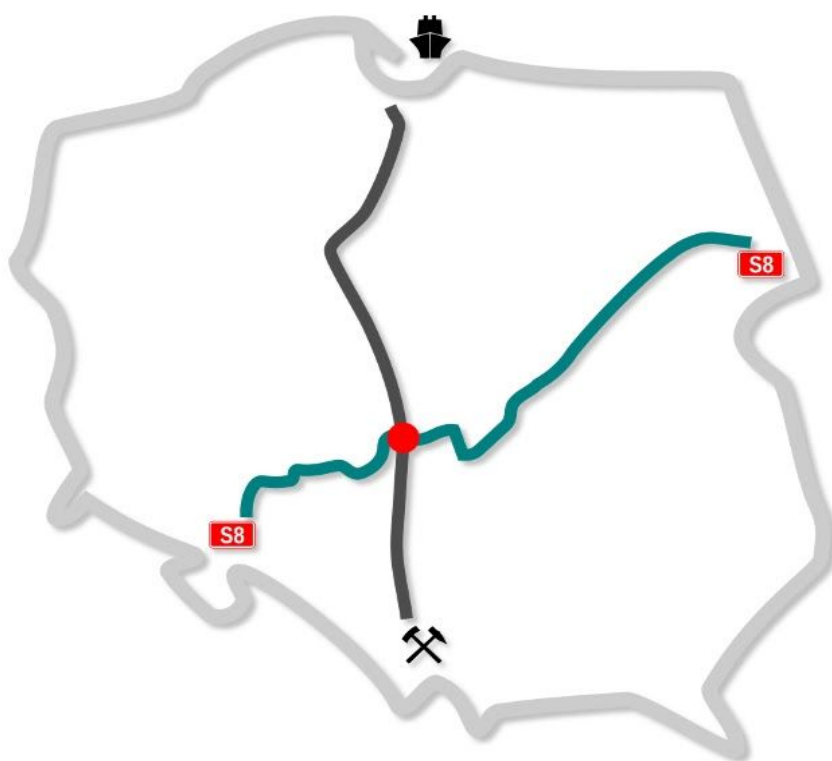
Tożsamość (auoidentyfikacja)

Młodzi ludzie lubią miejsce swojego zamieszkania, choć czasami “nudzi” się im bo jak mówią “mało się dzieje”. Wśród grupy respondentów byli nastolatki, którzy lubią przyjeżdżać do swoich dziadków i spędzać czas ze swoimi rówieśnikami mieszkającymi na Osiedlu. Takie bezpośrednie relacje interesują ich bardziej. Chcieliby przekonać niektórych swoich znajomych, pochłoniętych światem wirtualnym, do spotkań na żywo. Te spotkania mają różnoraki charakter. Są to przejażdżki motorowe, wspólne wypadki do centrum na kebab lub do McDonald’s. Spora grupa młodzieży regularnie spotyka się na placu zabaw przy budynku filii MDK. Wszyscy mówią, że mieszkają w Karsznicach lub przyjeżdżają do Karsznic. Poczucie odrębności jest zatem widoczne już wśród młodych ludzi. Podobnie dzieje się wśród dorosłych, którzy są zadowoleni z miejsca swojego zamieszkania, chcieliby żeby Osiedle rozwijało się pod względem gospodarczym, “żeby ulice i chodniki były równe”, żeby dzieci i młodzież mieli gdzie się rozwijać i spotykać. Istnienie domu kultury jest dla mieszkańców bardzo ważne. Poprzednie pokolenia, które pozostawiły pamięć po wspólnym budowaniu kiedyś Klubu, dzisiaj domu kultury, zaszczyliły bardzo mocno tradycję kolejową i kultywują przynależność do kolejowej braci. “Mówią w Karsznicach, że kolej, szkoły, parafia- to jeden organizm. Gdyby zabrakło w jakimś momencie któregoś elementu, pewnie

życie byłoby nie do wyobrażenia”, pisze Marek Moczulski w “Nowych Sygnałach” 1994 r., dzisiaj dodać można, że w ten organizm wrósł również dom kultury. Niektórzy nie wyobrażają sobie, że przeprowadzają się w inne miejsce, nawet jak zmieniają mieszkanie to w obrębie osiedla. “W Karsznicach jest dużo zieleni, to oaza spokoju”, słyszeliśmy w rozmowach, “sąsiedzi czuwają nad mieszkaniami podczas nieobecności innych”. Aktywny dom kultury jest wspominany do dziś: “Młodzież sama organizowała dyskoteki, były krótkie do 22.00. Biblioteka była ważna, był jedną z lepszych jeżeli chodzi o księgozbiór, bardzo dużo osób korzystało z biblioteki, zresztą tak jest do dzisiaj”, wspomina pani Agnieszka.

Przestrzeń

Zduńska Wola leży w samym sercu Polski na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych zarówno drogowych, jak i kolejowych. Miasto znajduje się 176 km na zachód od Warszawy, 50 km od Łodzi, 165 km na północny-wschód od Wrocławia i ok. 200 km od Poznania.

To znakomite pod względem logistycznym położenie geograficzne. Miasto ma dogodne połączenia komunikacyjne krajowe i zagraniczne z zachodu na wschód i z południa na północ. Jest doskonale skomunikowane dzięki drodze ekspresowej S8 Wrocław – Białystok. W Zduńskiej Woli krzyżują się dwie ważne magistrale kolejowe Warszawa – Łódź –

Wrocław oraz Śląsk – Gdynia. S8 pozwoliła na podniesienie jakości i potencjału komunikacyjnego Zduńskiej Woli. Otworzyła nowe możliwości dla rozwoju gospodarczego.

Motyw drogi, tak jak w literaturze, ma swoje miejsce również na os. Karsznice. Najpierw przybywający różnymi drogami, z różnych stron Polski kolejarzy, budowa ważnej drogi - magistrali węglowej, aż do nowej drogi ekspresowej - S8, która łączy Białystok z Wrocławiem. Do której dostać się można bezpośrednio z os. Karsznice. Można zatem powiedzieć, że "droga" ma znaczący wpływ na rozwój Osiedla.

Nie buduje się tutaj nowych bloków, w tych powstałych dawno temu mieszkają rodziny kolejarskie ale przybywają nowi mieszkańcy, już nie związani z koleją. Budują nowoczesne domy, które stanowią spokojną przystań dla ludzi pracujących w dużych miastach, np. w Łodzi. W Karsznicach żyje się spokojniej, ale też taniej.

Na Osiedlu jest kilka sklepów spożywczych, market spożywczo-przemysłowy, przychodnia, szkoła (podstawowa i ponadpodstawowa), przedszkole, biblioteka, stadion, orlik, plenerowa siłownia, dom kultury, restauracja, pizzeria. Jak na osiedle, średniej wielkości miasta, wydawałoby się że to wystarczające zaplecze. Jednak młodzi ludzie poszukują swojej przestrzeni. Nie mają wyboru, po który często udają się do centrum Zduńskiej Woli. Na szczęście komunikacja miejska jest bardzo sprawna i możliwość dotarcia do centrum nie sprawia problemu. Choć podczas rozmów wiele osób mówiło o zbyt wczesnej porze ostatniego autobusu kursującego na Osiedle przed 23.00.

Mieszkańcy wraz z władzami miasta zabiegają oczywiście o nowoczesne rozwiązania, chociażby gazyfikację, czy budowę portu multimodalnego. W tym kontekście tożsamość nie stanowi żadnej przeszkody do rozwoju, świadomy rozwój miast powinien opierać się na rozpoznaniu lokalnej tożsamości i wykorzystaniu jej w ramach tworzenia nowych form i sposobów funkcjonowania przy użyciu nowych technologii i braniu pod uwagę nowych uwarunkowań. Czy mieszkańcy Osiedla czują się na uboczu? Z przeprowadzonych wywiadów wynika, że tak. Mówią o marginalizacji i skupianiu się samorządu na potrzebach osób zamieszkujących centralne części miasta. Ulubione miejsca, wskazywane w spacerze to; plac zabaw przy Domu Kultury, Dom Kultury, orlik, siłownia miejska. Tam spotyka się głównie młodzież i dzieci. Osoby starsze natomiast spotykają się w okresie letnim na terenie ogródków działkowych, które są ważnym miejscem dla wielu karszniczan. Nasze badania wykazały, że to również dobre punkty na zamieszczanie informacji o wydarzeniach na Osiedlu. Jesteśmy jednak pewni, że takich miejsc jest więcej, mamy nadzieję że uda nam się na nich pojawić i zainspirować do wspólnego działania.

Demografia

Dokumenty jakie pojawiają się w mieście nie wyodrębniają danych dot. os. Karsznice. W raporcie czytamy, że “41.442 osoby zamieszkiwały Zduńską Wolę na koniec 2018 r. Kolejny rok z rzędu ubyło nam więc mieszkańców. Wyludnianie się miasta stanowi ważne wyzwanie dla władz Zduńskiej Woli. Od kilku lat obserwujemy spadek liczby mieszkańców. W 2018 r. ubyło w stosunku do 2017 r. 932 osoby, natomiast w stosunku do roku 2016 1256 osób. Dlaczego liczba mieszkańców Zduńskiej Woli ciągle spada? Oferta studiów w Zduńskiej Woli jest ograniczona do filii prywatnych szkół wyższych. Młodzi zduńskowolanie w poszukiwaniu dobrego wykształcenia migrują więc do dużych ośrodków, jak Warszawa, Łódź czy Wrocław. W Zduńskiej Woli istnieje niewielki, ograniczony rynek pracy dla specjalistów. Zduńskowolscy absolwenci prestiżowych uczelni najczęściej wybierają więc życie w dużych miastach. Rynek mieszkaniowy w Zduńskiej Woli nie zaspokaja potrzeb mieszkańców. Brak nowych mieszkań zmusza osoby zakładające rodziny do osiedlania się w innych miejscowościach. O ile liczba zgonów od trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie (rocznie umiera ok. 530 osób), o tyle sukcesywnie maleje liczba urodzeń. W 2016 r. Urząd Stanu Cywilnego zarejestrował 532 urodzenia, w 2017 r. – 417, a w ubiegłym roku – tylko 394. Mieszkanek miasta było więcej niż mieszkańców o 2 676. Liczba kobiet w ogólnej liczbie ludności Zduńskiej Woli w 2018 roku stanowiła 53,22% a liczba mężczyzn wynosiła 46,78%. W 2018 r. najwięcej osób w Zduńskiej Woli było w wieku produkcyjnym, tj. w przedziale wiekowym 19-60 lat dla kobiet i 19-65 dla mężczyzn. W wieku emerytalnym było o 3607 było więcej kobiet niż mężczyzn. Wynika to z długowieczności kobiet. Liczba mężczyzn i kobiet w wieku szkolnym (6-18 lat) wyniosła 5394, z czego mniej więcej po równo było dziewcząt i chłopców z przewagą chłopców o 150 osób”.¹

¹ http://www.zdunskawola.pl/images/maj_2019/Raport.pdf

Społecznościowe i prywatne praktyki kulturowe Karsznice

My artyści

Kto to artysta? Zapytaliśmy. Padały różne odpowiedzi; autor obrazu, człowiek uzdolniony, ktoś kto realizuje swoje pasje, autor muzyki. Takie skojarzenia mają młodzi ludzie ze słowem artysta. Dzięki spotkaniom i rozmowom ujawnili się zdolni młodzi artyści plastycy, dj, muzycy. Wykorzystując ten fakt zainicjowaliśmy działania mające na celu realizację ich pasji i wydobyć zdolności poprzez; namalowane obrazy, zabawę z dziećmi, organizację dyskoteki wakacyjnej dla dzieci i młodzieży. Z rozmów wynika, że dom kultury był dla wielu ludzi początkiem ich kariery artystycznej. Dowiedzieliśmy się o znanych lokalnie ale i w całej Polsce; tancerzach (Monika Leško - Mikołajczyk, tancerka, choreograf Teatru Muzycznego w Gdańsku, Teatru Wybrzeże, Opery Bałtyckiej i Filharmonii Kaszubskiej w Wejherowie), fotografach (Mieczysław Bednarski), poetach (Anna Andrych, Izabela Kowalczyk), muzykach (Tomasz Sopur- waltornista Filharmonii Łódzkiej). To Osiedle może również pochwalić się "swoimi na świecie".

Karsznice uczestniczące w Kulturze

Święta

Na Osiedlu bardzo ważne są tradycje świąteczne. Nawet bez opowieści badanych wiemy, że najważniejszym świętem dla mieszkańców os. Karsznice jest Święto Kolejarza. Zaczyna się mszą św., złożeniem kwiatów pod pomnikiem pamięci rozstrzelanych za sabotaż w czasie II wojny światowej kolejarzy Juliusza Sylli i Kazimierza Kałużewskiego. Do niedawna odbywała się również akademie, na którą zapraszano władze, byłych i obecnych kolejarzy, podczas której dzieci z Karsznickich szkół prezentowały swoje umiejętności, wręczano odznaczenia. Jednak formuła akademii wypaliła się i coraz mniej gości uczestniczyło w tym wydarzeniu, dlatego też odstępuje się od tej tradycji.

W okresie kiedy dzień 1 Maja był obchodzony uroczystość w całym kraju, również na Osiedlu odbywały się uroczystości z nim związane. Podczas tego święta tradycją były konkursy dla dzieci, np. "malowanie na asfalcie, już dzień wcześniej wszyscy z niecierpliwością czekali jaki będzie temat. Wszyscy oczywiście dostawali nagrody", wspomina jedna z mieszkank.

Dużą grupę stanowią również myśliwi, którzy obchodzą corocznie swoje święto Hubertusa. Rozpoczynają sezon polowań mszą św. z udziałem poczty sztandarowego Koła Łowieckiego oraz sygnalisty myśliwskiego, przygotowują specjalną dekorację, którą stanowią trofea myśliwskie.

fot. dekoracje kościoła

Odpust św. Katarzyny Aleksandryjskiej patronki kolejarzy odbywa się 25.11, oczywiście z udziałem społeczności lokalnej i władz miasta.

Boże Ciało jest obchodzone tradycyjnie z procesją ulicami Osiedla, które są stosownie przystrojone, ciekawostką jest zwyczaj obsypywania księdza kwiatami na jednej ze stacji.

Zabawy

Tradycją na Osiedlu były integracyjne potańcówki, dyskoteki dla młodzieży, bale karnawałowe i spotkania w domu kultury w wielu grupach zainteresowań. Do dzisiaj pozostała zabawa integracyjna organizowana przez Wspólnotę Lokalną Osiedla Karsznice przy współdziałaniu Miejskiego Domu Kultury. Blisko 100 dzieci korzysta z zajęć w domu kultury. Dla nich i pozostałych maluchów organizowane są: Dzień Dziecka i Mikołajki. Tradycją są spotkania noworoczne seniorów, którzy przy muzyce spędzają ze sobą kilka godzin. Od 12 lat odbywa się na Osiedlu impreza plenerowa Święto Kwiatów organizowana przez Miejski Dom Kultury. Składa się z 2 części; targowej, podczas której prezentują się producenci różnych roślin oraz części rekreacyjnej, z zabawą dla dzieci i koncertem dla dorosłych. W ostatnich latach pojawia się również kino plenerowe. Dom kultury stara się angażować placówki oświatowe w akcje happeningowe. Grupy znajomych organizują karnawałowe lub andrzejkowe spotkania taneczne. Cały czas jednak wydaje się, że jest tej zabawy za mało, że należy poszukiwać nowych form, które zintegrują wspólnotę Osiedla.

Wiara i duchowość

Po rozpoczęciu budowy węzła kolejowego, z inicjatywy mieszkańców w 1934 r. rozpoczęto budowę świątyni. W 1985 r. wydano decyzję o wybudowaniu nowego kościoła na os. Karsznice. 29.09 wmurowano kamień węgielny. Mieszkańcy-katolicy z dużym zaangażowaniem podjęli działania na rzecz nowej świątyni. Wspierali budowę nie tylko finansowo ale również wykonywali prace budowlane. Wielu karszniczan wspierała budowę przekazując np. żwir i beton. Staraniami ówczesnego proboszcza (Ks. Janusza Krakowiaka), parafia otrzymała ciężarówkę, w posiadaniu której była aż do 1991 roku. Miało to zminimalizować koszty transportu materiałów budowlanych. W 1987 r. kościół, w stanie surowym, służył już mieszkańcom. Nadano mu imię Świętej Katarzyny Aleksandryjskiej - patronki kolejarzy. Od 1952 r. parafia ma własny cmentarz. Ilość parafian oscyluje w okolicach 4 tys. Ok. 15 % czynnie uczestniczy w życiu parafii. Kolejne pokolenia czują się silnie związane z parafią. Jest to miejsce gdzie poza sprawami kościelno-urzędowymi, mogą realizować swoje pasje podczas uroczystości kościelnych, w których wspierają kościół i księży, poprzez wykorzystanie zdolności plastycznych, wokalnych oraz pomocy przy działaniach gospodarczych w parafii. Kościół jest źródłem informacji o lokalnych wydarzeniach, które chętnie przekazuje obecny proboszcz. Wiara i duchowość nie odstępuje jednak od powszechnie obserwowanych.

Sąsiedztwo i wspólnota

Na os. Karsznice funkcjonuje 21 wspólnot mieszkaniowych. Wspólnoty te skupiają się głównie wokół zasobów mieszkaniowych. Niektóre z nich sporadycznie, raz max dwa razy w roku, spotykają się w naszym domu kultury w celu omówienia spraw gospodarczo - sprawozdawczych. Wówczas również zapadają decyzje dot. kolejnych prac i działań realizowanych w ramach bieżącej działalności wspólnoty. Nie odnotowaliśmy relacji między wspólnotami. Jednak podczas spotkań wypłynęła propozycja na współpracę, spotkanie integracyjne, a nawet współzawodnictwo, w celu integracji mieszkańców. Być może przynajmniej część z nich będzie chciała współpracować podczas wydarzeń, proponowanych przez naszą instytucję, a także sami je zainicjują.

Sąsiedztwo na Osiedlu jest istotne dla starszego pokolenia, które niejednokrotnie podkreśla, że dzisiaj relacje są bardzo luźne. Często ludzie poza "dzień dobry" nie znają się i

nie rozmawiają ze sobą. Wynika to prawdopodobnie z faktu napływu nowych, młodych rodzin w zasoby mieszkaniowe na Osiedlu. “Dzisiaj ludzie się od siebie oddalili, jest to jednak znak czas”, mówi nam wieloletnia mieszkanka os. Karsznice, dziś piastująca funkcję publiczną. “Sąsiedzi wspólnie spędzali czas na zabawach, składali sobie życzenia, kobiety spotykały się w domu kultury w Lidze Kobiet, gdzie np. uczyły się szyć. Dzieci jeździły na kolonie kolejowe. Nie ma na terenie Karsznic kawiarni z prawdziwego zdarzenia, przedtem była w domu kultury, tam spotykali się mieszkańcy”, wspomina jedna z mieszkank. “Ci co się znają, pomagają sobie, z nowymi bywa różnie”, dodaje.

Rekomendacje

Kultura na Osiedlu jest postrzegana pozytywnie. Czasami niektórzy nie mogą zrozumieć dlaczego na imprezach, np. koncertach, wystawach nie ma ludzi. Ci którzy nie przychodzą na wydarzenia tłumaczą się, że nie wiedzieli, że nie mieli czasu. “Trzeba ludziom tłumaczyć i edukować, że to co się dzieje jest dla wszystkich, również tych którzy mieszkają na Osiedlu od niedawna”, podpowiadali nasi rozmówcy. To co robimy w domu kultury nie zawsze powinno odbywać się w weekendy. Młodzież, która mieszka w internacie chętnie uczestniczyłaby wówczas w imprezach. Jeszcze bardziej należy angażować mieszkańców do współdziałania.

Spotkanie w formule Open Space dało kolejną okazję do wsłuchania się w głos lokalnej społeczności. Ponieważ zgodnie z założeniami metody, to uczestnicy spotkania samodzielnie wskazywali tematy, które są z ich perspektywy najważniejsze, organizatorzy spotkania mieli szansę przyjrzeć się szerszemu spektrum potrzeb, oczekiwań, pomysłów i propozycji. Spotkanie może zatem stanowić wartościowe źródło wiedzy i informacji także dla osób zajmujących się na co dzień tematyką inną, niż kultura. Wiele tematów było przedmiotem dyskusji mimo tego, że nie pojawiły się w oficjalnej agendzie spotkania i choć nie wszystkie rozmowy znalazły swoje odzwierciedlenie w dokumentacji dołączonej do niniejszego raportu, to można odnieść wrażenie, że sam proces swobodnej wymiany myśli, spostrzeżeń i doświadczeń, był zarówno dla organizatorów, jak i uczestników spotkania jedną z większych wartości i korzyści. Warto rozważyć kontynuację pomysłu regularnych spotkań z mieszkańcami w tej lub podobnej formule (swobodnej i angażującej zarazem), aby podtrzymać i pogłębić efekt aktywności społecznej, który osiągnięto w trakcie Open Space’a.

Na podkreślenie zasługuje fakt dużego zaangażowania podczas spotkania przedstawicieli młodzieży i dzieci, które spontanicznie zdecydowały się dołączyć do Open Space'a zaintrygowane tym, co się działo w domu kultury i jego otoczeniu. Warto naszym zdaniem wykorzystać ten niesamowicie kreatywny potencjał. Jeśli dzieci i młodzież przekonają się, że ich głos jest ważny, wysłuchany i na poważnie brany pod uwagę, staną się oni naturalnymi ambasadorami aktywnej współpracy z Domem Kultury w kolejnych latach. Warto również zwrócić uwagę na to, że wiele pomysłów zgłoszonych przez uczestników spotkania Open Space wiąże się bardziej ze wsparciem organizacyjnym i promocyjnym DK, niż z dużymi wydatkami i potrzebami finansowymi. Większość zaproponowanych inicjatyw sprawia - na tym wstępnym etapie - wrażenie łatwych i prostych do realizacji.

Poniżej dzielimy się spostrzeżeniami na temat wyzwań, które dostrzegamy oraz rekomendacji, skierowanych głównie w stronę Zespołu Domu Kultury.

Wyzwania:

- co zrobić, aby podtrzymać zapał i entuzjazm osób uczestniczących w Open Space?
- co zrobić, aby lokalna społeczność postrzegala Dom Kultury jako partnera wspierającego realizację inicjatyw o charakterze kulturalnym (i nie tylko)?
- co zrobić, aby u przedstawicieli lokalnej społeczności wykształcić/podtrzymać i wzmocnić poczucie wpływu i sprawstwa?
- co zrobić, aby u przedstawicieli lokalnej społeczności wykształcić i pielęgnować postawę współtwórców (a nie tylko klientów i odbiorców) kultury w Karsznicach,
- co zrobić, aby dotrzeć i na bieżąco docierać do lokalnej społeczności z komunikatami o planowanych wydarzeniach kulturalnych, z zaproszeniami do ich współtworzenia,
- co zrobić, aby zaangażować w sprawy istotne dla lokalnej społeczności także przedstawicieli organów i instytucji dbających o obszary niezwiązane bezpośrednio - przynajmniej na pierwszy rzut oka - z kulturą (sport, rekreacja, turystyka, edukacja).

Rekomendacje:

- dokładne zapoznanie się z treścią dokumentacji ze spotkania Open Space przez Zespół DK,
- ustalenie i zakomunikowanie lokalnej społeczności zasad dofinansowania zgłoszonych inicjatyw z programu DK+ (kryteria wyboru inicjatyw, możliwy zakres wsparcia),

- kontakt ze wszystkimi inicjatorami pomysłów, które zostały przedstawione podczas Open Space'a, wspólne rozważenie kolejnych możliwych kroków (z uwzględnieniem zakresu kompetencji inicjatora i członków zespołu Domu Kultury, możliwości organizacyjnych i finansowych),
- przekazywanie (w miarę możliwości) odpowiedzialności (wraz z uprawnieniami) za realizację projektów zaangażowanym przedstawicielom lokalnej społeczności (Zespół DK czuwa i wspiera, nie wykonuje pracy za kogoś - wymaga to jednak precyzyjnego ustalenia zakresu uprawnień i odpowiedzialności pomiędzy Zespołem DK i inicjatorami),
- wsparcie pomysłodawców przez Zespół DK w ewentualnym przekierowaniu inicjatyw o zakresie wykraczającym poza kompetencje DK do odpowiednich organów i instytucji (np. umówienie spotkania dzieci i młodzieży z przedstawicielami Wydziału Sportu i Rekreacji),
- zapewnienie wszystkim zainteresowanym wsparcia Domu Kultury w realizacji oddolnych inicjatyw (zapewnienie przestrzeni do pracy, spotkań, prób, koncertów, warsztatów, wsparcie merytoryczne i organizacyjne, udzielanie informacji na temat tego, kto jeszcze (jakie organy, instytucje, osoby) mogą wesprzeć realizację danego pomysłu),
- nagłaśnianie i promowanie pojawiających się inicjatyw z wykorzystaniem kanałów komunikacji dobranych optymalnie pod kątem docelowej grupy odbiorców (media lokalne, media społecznościowe, ogłoszenia parafialne, inne)
- współpraca DK w realizacji projektów angażujących różne pokolenia karszniczan.

Skuteczne mikrogranty

Przeprowadzone w różnorodny sposób badania, wskazują na potrzeby mieszkańców w wielu obszarach. Wybrane inicjatywy; a) warsztaty filmowe, b) Sztuka teatralna "Upiór w Karsznicach", c) Mural w Karsznicach, d) Gra miejska "Cztery żywioły", nie są zupełnie nowe, sięgają poniekąd do tradycji, były kiedyś bardzo popularne na Osiedlu. Warsztaty filmowe są potrzebą dzisiejszych czasów, kiedy to niemal każdy posiadający aparat telefoniczny może nagrywać filmy amatorskie. Teatr, obecny w domu kultury to tradycja, próba pokazania amatorskiej sztuki, która nawiązać ma do Karsznic wydaje się być ciekawą i potrzebną inicjatywą. Dom kultury posiada odpowiednie miejsce do prób, jedynie warunki techniczne wymagają wsparcia. Mural w Karsznicach również nie jest zupełną nowością, na

blokach widnieją stare elementy dekoracyjne, związane z koleją, jednak młode pokolenie oczekuje pojawienia się nowych symboli. I ostatnia rekomendowana inicjatywa “Gramiejska”, wskazuje na potrzebę integracji środowiska. I na takie zadania należy wg nas zwrócić uwagę. Mieszkańcy z tak silną tożsamością potrzebują od czasu do czasu powrotu do tradycji ojców.

Po realizacji tych zadań postaramy się wprowadzić w życie pozostałe pomysły, które nie uzyskały odpowiedniej punktacji, a które również są warte zainteresowania. Wprowadzimy je do planu naszej działalności i mamy nadzieję, że zostaną zrealizowane wspólnie z ich inicjatorami, są to;

- Magistrala Kultury # Karsznice Od pokoleń (wystawa fotografii osób znanych na Osiedlu),
- Magistrala Kultury # Karsznice Desant poetycki (festiwal poetycki)
- Spotkania ze znanymi osobami w dziedzinie kultury, polityki,
- Warsztaty programowania dla dzieci i dorosłych (nauka zasad programowania)
- Spotkanie z kulturą- wyjazd do obiektów kultury i zabytków,
- „Dzień Postaci z Bajek”- piknik rodzinny,
- Roztańczone Karsznice (zabawy taneczne dla różnych grup wiekowych),
- Aktywny senior (warsztaty rękodzieła dla seniorów),
- Dzieciaki – Dęciaki (warsztaty gry na instrumentach dętych dla dzieci i rodziców)

Lokalna tożsamość

Mieszkańcy Karsznic stanowią ciekawą aglomerację na mapie postaw społecznych i międzyludzkich. Głęboko zakrojone postawy przynależności społeczno- regionalnej mają odzwierciedlenie w tożsamości mieszkańców, ich postaw i zachowań, sposobu bycia. Lokalna społeczność utożsamia się w szczególny sposób z tradycjami kolejarskimi, pochodzeniem i życiem kulturalnym Osiedla. Można śmiało powiedzieć, że “karszniczanin” to mieszkaniec Osiedla, gdzie się urodził, wychował, uczęszczał do przedszkola i szkoły podstawowej, jak również często bywało, do szkoły średniej. Krzewienie tradycji i relacji sąsiedzkich to nierozzerwalny element życia społecznego osiedla.

Być z Karsznic to znaczy pamiętać stację kolejową Zduńska Wola Karsznice Południowa i Osobowa, pamiętać o Juliuszu Sylli i Kazimierzu Kałużewskim, wiedzieć gdzie znajduje się ich mogiła, miejsce rozstrzelania. Opowiadać o sklepach u Szczęsnej czy na “górcie”, piekarni, maglu Pani Musalewskiej, kiosku pani Klameckiej, stadionie “Olimpii” czy Domu

Kultury “Kolejarz”, zwanym zwyczajnie Klubem. Przywoływać lata świetności Kolejowej Orkiestry Dętej i wypełnionego po brzegi domu kultury z sekcjami sportowymi, szachowymi, “Baśniowym Kręgiem” z panią Lusią. Do dziś dziękować ówczesnemu dyrektorowi Jerzemu Głogowskiemu i recytować wiersze Anny Andrych. Czasami nawet “wypominać”, że “za nasze pieniądze” zrobiliśmy to czy tamto, wybudowaliśmy to czy tamto. Często jeszcze dzisiaj zwyczajnie być kolejarzem.

Osiedle Karsznice w okresie tworzenia (lata 30-te XX w.) stało się bogatym i dobrze zaplanowanym ośrodkiem robotniczym na mapie kraju. Tu zadbano o edukację, zdrowie, sport i kulturę. Karsznice stały się wówczas tzw. “małą Anglią” - miejscem, w którym warto było żyć, pracować, rozwijać swoje zainteresowania czy pasje. Dzięki temu poczuciu bezpieczeństwa i zaplecza socjalnego, Karsznice były miejscem atrakcyjnym, nie tylko ze względu na położenie i komunikację, ale i dostępność do wszystkich dziedzin życia. Przez pokolenia budowało się tutaj ciekawe zjawisko socjologiczne, jakim jest przynależność do miejsca, w którym się mieszka oraz głęboko zakrojona tożsamość lokalna. To poczucie wartości ludzkich o charakterze wręcz patriotyzmu lokalnego, zbudowało kolejne pokolenia w okresie powojennym, aż do współczesności. Relacje sąsiedzkie tworzyły, a w wielu przypadkach, lecz nieco rzadziej, tworzą jeszcze dzisiaj relacje o charakterze rodzinnym: oprócz wspólnie spędzanego wolnego czasu “na ławeczce”, na porządku dziennym spotyka się tu bezinteresowną pomoc, a “wszyscy” starzy mieszkańcy, znają się, jak “własną kieszeń”.

Kultura łączy pokolenia

Dzisiaj zderzają się na Osiedlu dwa światy: tradycja z nowoczesnością, postpokolenie kolejarzy z resztą zawodów. Ci co mieszkają w kolejowych (dziś wspólnotowych) blokach i mieszkańców nowoczesnych domów. Podział się oczywiście zaciera, jednak te dwa światy są jeszcze widoczne. Podczas diagnozy pokolenie seniorów, osób dojrzałych, pamiętających o swoim pochodzeniu, nie mówiło wiele. Z naszych obserwacji wynika, że wolą powieleć często sprawdzone działania, można domniemać, że boją się ryzyka. Młodzi natomiast jasno precyzują swoje oczekiwania, nie uczestniczą w wydarzeniach, które “nie są na czasie”. Jednym z mocnych i niepodważalnych bodźców integrujących lokalną społeczność pod względem kulturowym jest niewątpliwie element “przeszłości” (historii osiedla). Aktywizacyjnie na środowisko lokalne działają elementy prezentujące “nasze wspólne dobro” - często wspomnienia i tęsknota do lat świetności Domu Kultury zachęcają do odwiedzania

jego murów i korzystania z oferty, jaką przygotowano, ale przez starsze pokolenie. Niewątpliwie element sentymentalny ma tu ogromne znaczenie w uczestniczeniu w życiu kulturalnym osiedla. Coraz więcej inicjatyw jednak ma wymiar współczesny, jednakże zaangażowanie młodego pokolenia jest na tyle znikome, że nie przyciąga do działań, ani rówieśników, ani ich rodziców czy właśnie dziadków. Przy tak dużym osiedlu i ludzi tu mieszkających, zaangażowanie w życie kulturalne jest niemal znikome. Analizując działalność kulturalną Domu Kultury choćby sprzed 30 czy 40 lat wstecz, należy mieć na względzie, iż współczesność oferuje wiele nowych form spędzania wolnego czasu i zaangażowanie w życie kulturalne może wynikać z innych zainteresowań. Jednakże mocnym i ważnym elementem może okazać się tu połączenie tradycji z nowoczesnością. Próby połączenia pokoleń będziemy podejmować, jednak obserwacje i chęć zadowolenia poszczególnych grup wskazuje na konieczność dużej precyzji w doborze wydarzeń kulturalnych “dla wszystkich”.

Modernizacja domu kultury

Filia Miejskiego Domu Kultury zatrudnia 2 osoby na etatach administracyjnych oraz 2 pracowników gospodarczych, dodatkowo na części etatu oraz zlecenia zatrudnieni są instruktorzy, którzy prowadzą zajęcia tematyczne wokalne, taneczne, językowe, plastyczne. Nasza misja i wizja, choć niezdefiniowane nie odbiegają od innych upowszechnianych w placówkach i instytucjach kultury. Chcemy być otwarci na nowe wyzwania, współtworzyć z mieszkańcami tradycję i edukować poprzez działania szeroko rozumianej kultury, zarówno tej pospolitej, jak i wysokiej. Ciągłe problemy z finansowaniem instytucji kultury nie są nam również obce. Budynek, w którym mieści się filia jest od lat nieremontowany, brakuje w nim nowoczesnego wyposażenia technicznego. Przy realizacji wielu wydarzeń, nawet amatorskich, sprzęt techniczny trzeba przywozić z siedziby głównej. W związku z tym nie mogą nakładać się na siebie zadania. Budynek filii MDK jest dzierzawiony od Miasta Zduńska Wola do 2027 r. Został przejęty od Stowarzyszenia SEMAFOR, które nie radziło sobie z jego utrzymaniem, a które działało na rzecz kolei. Praca w placówce odbywa się od godz. 7.00 do 21.00. Zajęcia artystyczne zaczynają się od 15.30 i trwają do 20.30. Dzięki odpowiedzialnym i kreatywnym osobom (pracownicy etatowi+instruktorzy), udaje się nam zaopiekować i nadzorować działania wraz z organizacją kilku imprez w ciągu roku. Wykorzystujemy pomieszczenia udostępniając je różnym grupom. Mamy również tzw.wynajmy stałe, które wynikają ze współpracy np. Wspólnotą Lokalną os.Karsznice czy

Stowarzyszeniem Miejska Orkiestra Dęta w Zduńskiej Woli o tradycjach kolejowych. Nie uda się zwiększyć ilości pomieszczeń, jednak staramy się tak układać działania żeby nie ucierpiały systematyczne zajęcia. Odbieramy od mieszkańców sygnały, że chcieliby jeszcze bardziej uczestniczyć w kulturze poprzez nowe formy, np. programowanie czy zajęcia zoomby. Oczekuje się również od domu kultury organizacji wyjazdów do teatrów zawodowych, więcej zabaw tanecznych czy dyskotek oraz spotkań ze znanymi osobami z różnych dziedzin życia. Mieszkańcy chętnie odpowiadają na nasze drobne potrzeby współpracy, jednak do tej pory, nie angażowali się szczególnie w organizację imprez. To chcemy zmienić, bo diagnoza pokazała, że są chętni i chcący się realizować również w działaniach artystycznych. Będziemy poszukiwać osób wspierających lub wręcz koordynujących nasze wydarzenia. Musimy i chcemy stać się dialogującym domem kultury, uzupełniać się a nie narzucać, poszukiwać nowych metod, rozwiązań i narzędzi. Doświadczenia wskazują, że warto podtrzymać i wracać od czasu do czasu do narzędzi jakie wykorzystaliśmy podczas projektu. Warto również podjąć starania o dodatkowe zatrudnienie merytoryczne i większe zróżnicowanie propozycji kulturalnych dla różnych grup wiekowych.

Lepsza lokalna polityka kulturalna

We wspomnianym raporcie o stanie gminy Miasta Zduńska Wola za 2018 r. czytamy:

“Miejski Dom Kultury w roku 2018 zorganizował 81 różnorodnych wydarzeń. Najwyższą frekwencją cieszyły się Dni Zduńskiej Woli. Liczba organizowanych wydarzeń adresowanych dla dzieci to 38, dla młodzieży 42, a dla dorosłych 59. Liczba wydarzeń biletowanych to 21, a niebiletowanych 60. Miejski Dom Kultury prowadził w 2018 r. osiemnaście grup zajęciowych. Były to zajęcia taneczne, teatralne, wokalne, wokально-aktorskie, muzyczne, plastyczne, językowe, modelarskie, manualne i zajęcia dla chórzystów. Liczba ich uczestników to 340. Przy Miejskim Domu Kultury działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. W roku 2018 w zajęciach językowych, taneczno-ruchowych, informatycznych, wokalnych, plastycznych, fotograficznych, nordic walking oraz filmowych uczestniczyło około 190 słuchaczy. W 2018 roku działalność prowadziła również Filia Miejskiego Domu Kultury w Zduńskiej Woli na Osiedlu Karsznice. Zorganizowano zajęcia dla dzieci, młodzieży i osób dojrzałych w zakresie plastyki, rękodzieła, tańca, zajęć wokalnych, językowych i ruchowych. Liczba uczestników sięgnęła w 2018 r. 130 osób. W budynku Miejskiego Domu Kultury funkcjonowało w 2018 r. kino. W ciągu całego roku liczba seansów to 2 575. Liczba widzów sięgnęła prawie 94 tys. osób”.

Niestety nie ma wśród wielu lokalnych planów i programów takiego, który dotyczy rozwoju działań związanych z kulturą. W strategii rozwoju Miasta Zduńska Wola do 2020 roku, jako cel operacyjny, pojawił się plan na: rozwój funkcji kulturotwórczej i edukacyjnej miasta poprzez;

- wzmocnienie bazy instytucjonalnej i materialnej poprzez budowę wielofunkcyjnej sali widowiskowej,
- zagospodarowanie terenu Skansenu Lokomotyw,
- wypracowanie koncepcji funkcjonowania i zarządzania Skansenem Lokomotyw,
- modernizację bazy materialnej i poprawa stanu technicznego obiektów instytucji kultury.

Od 2012 roku udało się zagospodarować teren Skansenu i wypracowano zasady jego funkcjonowania jako filii Muzeum Historii Miasta. Pojawił się w mieście nowoczesny obiekt z salą widowiskową który pochłania spore środki finansowe, na szczęście po kilku latach jego funkcjonowania zauważamy, że dostęp do kultury dla wielu mieszkańców się zwiększył. Seniorzy oraz mniej zamożni mogą częściej korzystać z kina, uczestniczyć w koncertach, spektaklach teatralnych czy kabaretowych, zwiedzać wystawy. Nie ponoszą bowiem kosztu i trudu dojazdu do dużych miast na podobne wydarzenia.

Brak dokumentu dotyczącego planów rozwoju w dziedzinie szeroko rozumianej kultury dostrzegają również organizacje pozarządowe, działające w obszarze kultury. Pojawił się na szczęście *Program współpracy miasta Zduńska Wola z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2018-2019*, którego *Celem głównym jest umocnienie lokalnych działań obywatelskich poprzez budowanie partnerstwa pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi. Ponadto stworzenie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej, poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych oraz integracja podmiotów polityki lokalnej obejmująca swym zakresem sferę zadań publicznych*, jednak z opinii mieszkańców brak jest konsekwencji w zastosowaniu tego programu. Wśród wielu dyskusji o potrzebach mieszkańców, jakie zawarte są w programach wymienionych w raporcie o stanie Miasta Zduńska Wola za 2018 r., nie ma programu rozwoju kultury. Chcielibyśmy aby nasze działania przyczyniły się do powstania takiego dokumentu i jego realizacji. Będziemy rozmawiać o takich potrzebach z władzami miasta i wspierać ich swoim doświadczeniem i znajomością potrzeb mieszkańców w opisywanej dziedzinie.

Brak inwestycji, w historyczne już dzisiaj, budynki, w których realizowane są zadania z tej dziedziny, powodują ich małą przydatność do realizacji wielu nowatorskich działań. Dla siebie, dla naszych mieszkańców rekomendujemy stworzenie planu rozwoju kultury. Strategii, która wpisze się z zadania ogólnopolskie i wojewódzkie. Miastu potrzebna jest również flagową inicjatywa, która rozślawi je i wypromuje, dzięki temu relacje i wzajemne korzyści będą widoczne dla wszystkich mieszkańców.

Upowszechnianie diagnozy

Mapa zasobów i potencjałów kulturowych Zduńska Wola - Karsznice będzie rozpowszechniana dwojako. Najszybszą, najtańszą a zarazem najskuteczniejszą metodą jest internet. Raport zostanie opublikowany na stronie internetowej Miejskiego Domu Kultury w Zduńskiej Woli, stronie Narodowego Centrum Kultury oraz portalach społecznościowych np. Facebook. Nie zapominamy również o tradycyjnej formie jaką jest wersja papierowa. Wydrukowany dokument chcemy przekazać w szczególności uczestnikom Open Space, radnym oraz lokalnym liderom. Analiza w takiej formie będzie również dostępna w filii MDK. Chcemy dodać że zebrane dokumenty i informacje to nie zamknięty dokument.

Chcielibyśmy także upowszechnić nasz dorobek, zwłaszcza dotyczący sprawdzonych przez nas narzędzi diagnostycznych, w trakcie spotkań i dialogu ze środowiskami animatorów kultury z terenu całego kraju.

Załączniki na płycie:

zał. nr 1 - materiał fotograficzny z imprezy promującej projekt, spacer diagnostyczny

- karta spaceru diagnostycznego

- tekst na karcie spaceru diagnostycznego

zał. nr 2 - arkusz kalkulacyjny, linki do artykułów dot. Karsznic i imprez na os.

Karsznice zał. nr 3 - dokumentacja z Open Space

zał. nr 4 - zrzuty odpowiedzi na ankietę

